

JĘZYK UKRAIŃSKI JAKO OBCY W NAUCZANIU UNIWERSYTECKIM

Proponowany uwadze czytelnika tom naukowy jest rezultatem współpracy naukowców – wykładowców szkół wyższych z Polski i Ukrainy, których połączył wspólny cel. Jest nim podniesienie poziomu nauczania języka ukraińskiego jako obcego w Polsce tak, aby mógł sprostać współczesnym problemom i zadaniom oświaty w polikulturowej Europie, szczególnie tym, które przyjęły kraje Europy Środkowej i Wschodniej wraz z Deklaracją Bolońską w 1999 r. Kładzie ona wyraźny nacisk na wspólne kryteria i metodologię oraz na zapewnienie studentom większej ilości czasu na studia pracę indywidualną.

Nauczanie języka ukraińskiego w Polsce zawsze było ściśle powiązane z dwoma ważnymi problemami: 1) specyfiką nauczania języka ukraińskiego jako obcego, co niesie ze sobą konieczność porównania systemów języka ukraińskiego i polskiego jak dwóch języków słowiańskich oraz 2) specyfiką nauczania ukraińskiego jako języka jednej z mniejszości narodowych w Polsce z jednej strony, a z drugiej jako języka sąsiedniego państwa, i dlatego konieczne wydaje się wprowadzanie do dydaktyki na poziomie szkoły wyższej prezentacji procesów socjokulturowych w Polsce, na Ukrainie czy nawet w Europie.

Podstawą teoretyczną w nauczaniu języka ukraińskiego jako obcego jest metoda porównawcza, czyli takie podejście do zjawisk językowych, które różni się od charakterystyki faktów lingwistycznych zorientowanych na użytkownika danego języka jako ojczystego. Polska ukrainistyka nie ma jeszcze wypracowanej na odpowiednim poziomie teorii nauczania języka ukraińskiego jako obcego dla polskojęzycznych odbiorców. Stąd obecność w tym tomie artykułów poświęconych zbadaniu konkretnych zjawisk w języku ukraińskim jako obcym, zwłaszcza w zakresie odmiany czasownika i pewnych konstrukcji składniowych w aspekcie lingwodydaktycznym (Z. Maciuk, L. Frolak).

Równie ważny w procesie nauczania języka obcego jest problem interferencji systemów języka ojczystego i języka obcego, który dodatkowo komplikuje bliskie pokrewieństwo języka ukraińskiego i polskiego nie tylko jako dwóch języków słowiańskich, ale też języków, które rozwijały się w ścisłym związku historycznym i kulturowym. Z tego powodu niniejszy tom przedstawia dorobek polskich badaczy, szczególnie analizę interferencji morfologicznych w procesie przyswajania przez Polaków języka ukraińskiego (B. Zinkiewicz-Tomanek).

W tych regionach Polski, gdzie funkcjonują gwary ukraińskie, do których należy i Lubelszczyzna, szczególnego znaczenia nabiera uwzględnienie zróżnicowanego podejścia do nauczania studentów, którzy władają gwarową formą języka ukraińskiego oraz specyfiki zjawisk języka ukraińskiego w zestawieniu „gwara – język literacki” na zajęciach z tymi studentami. Do tego problemu dochodzi również problem indywidualnego podejścia do studentów z różnym poziomem znajomości ukraińskiego języka literackiego. Na studia są bowiem przyjmowani kandydaci, którzy zupełnie nie znają cyrylicy, którzy posługują się ukraińskim językiem literackim na pewnym poziomie (absolwenci ukraińskich liceów lub tzw. punktów nauczania języka ukraińskiego) lub którzy władają gwarą, nie znając pisma ukraińskiego (zob. art. M. Borciuch, T. Kołodyńskiej, M. Jastrzębskiego).

Autorzy zamieszczonych w tomie artykułów zwracają także swoją uwagę na problemy odpowiedniego doboru materiału językowego do nauki języka ukraińskiego (O. Baraniwska), na metody kontroli wiedzy studentów (O. Antoniv), podając klasyfikację tekstów, testów, opracowań ćwiczeń. Dotknięto także ważnego problemu zasad opracowania struktury podręcznika do języka ukraińskiego, który odpowiadałby wymaganiom Procesu Bolońskiego (I. Brewka).

Nie pominięto także nowych metod nauczania, spowodowanych globalizacją i komputeryzacją oświaty. W tomie Czytelnik znajdzie wiadomości na temat korespondencyjnej organizacji nauczania języka ukraińskiego uczniów różnych grup społecznych, także na temat materiałów dotyczących języka ukraińskiego, zawartych na ukraińskojęzycznych stronach internetowych (A. Burysz, A. Chraniuk).

Na obecnym etapie rozwoju nauki coraz więcej uwagi zwraca się na kognitywne i pragmatyczne aspekty wiedzy językowej, komunikatywne zachowania nosicieli języka, które odzwierciedlają światopoglądowe i kulturowe osobliwości danego narodu, stąd też w tomie znalazły się artykuły przedstawiające te problemy na przykładach konkretnych zjawisk (M. Skab, L. Frolak).

Autorzy uważają za konieczną wymianę i prezentację doświadczenia w nauczaniu języka ukraińskiego na uniwersytetach Polski i innych krajów, co pozwoli zilustrować rozwój studiów ukrajinoznawczych w Europie i wyjaśnić problemy, stojące przed ukrajinoznawcami, wykładającymi w szkołach wyższych (K. Mariak).

Przedłożony tom powinien przyczynić się do dalszego rozwoju teorii i praktyki nauczania języka ukraińskiego w Polsce oraz do pojawienia się nowych wydawnictw, przedstawiających zagadnienia z dziedziny nauczania języka ukraińskiego jako obcego.

Lubow Frolak